U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **T-Mobile Czech Republic a. s.**, se sídlem Tomíčkova 2144/1, Praha 4 proti žalovanému: **Český telekomunikační úřad**, se sídlem Sokolovská 219, Praha 9, o žalobě proti rozhodnutí Rady Českého telekomunikačního úřadu ze dne 17. 12. 2012, čj. ČTÚ-136 201/2012-611, o posouzení podjatosti soudců,

takto:

Soudci Městského soudu v Praze JUDr. Ludmila Sandnerová, JUDr. Jan Ryba a Mgr. Milan Tauber **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 Af 8/2013.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 17. 12. 2012, čj. ČTÚ-136 201/2012-611, uložil Český telekomunikační úřad žalobci povinnost sjednávat ceny za propojení v jeho veřejné mobilní telefonní síti za službu ukončení volání (terminace) tak, aby nebyla překročena v rozhodnutí stanovená maximální cena za minutu.

[2] Žalobce podal 13. 2. 2013 proti rozhodnutí žalobu k Městskému soudu v Praze. Dne 1. 12. 2015 adresoval soudu námitku podjatosti všech členů senátu, kteří budou v jeho věci rozhodovat a současně návrh na odročení jednání, které bylo ve věci nařízeno. Konstatoval, že jeho zástupce nahlédl dne 30. 11. 2015 do soudního spisu a pořídil kopii návrhu rozsudku v této věci, která již byla ve spise založena. Za této situace žalobce považuje jednání, které bylo nařízeno na následující den, za bezpředmětné, neboť *„soud již v dané věci bez slyšení stran rozhodl“*. Takový postup považuje žalobce za flagrantní porušení procesních práv. Je dán vážný důvod pochybovat o nepodjatosti všech členů rozhodujícího senátu, neboť ti předjímají již v průběhu probíhajícího řízení jeho výsledek.

[3] JUDr. Sandnerová, JUDr. Ryba a Mgr. Tauber shodně uvedli v písemném vyjádření k námitce podjatosti, že nemají vztah k projednávané věci ani k účastníkům řízení. Připustili, že žalobci byl nedopatřením předložen k nahlédnutí spis, aniž by z něj byly vyňaty listiny obsahující přípravu soudního senátu na jednání, které bylo nařízeno. Příprava k jednání neznamená, že by rozhodnutí ve věci předcházelo jednání, neboť

jednání bylo nařízeno právě z důvodu projednání věci za přítomnosti účastníků. Z toho, že byl v soudním spise založen zřejmým omylem koncept případného rozhodnutí, ještě nelze dovodit, jaký bude výsledek projednání věci po jednání a jaké bude hlasování tříčlenného senátu v neveřejné poradě. Koncept soudního rozhodnutí je pouze přípravným materiálem před jednáním, který *„není součástí procesního soudního spisu"*.

[4] Podle § 8 odst. 1 věta první a třetí s. ř. s. *„soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[5] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezaujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.

[6] Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí věci postupem podle § 8 odst. 1 s. ř. s. lze tedy jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů (blíže k tomu v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, čj. Nao 19/2003 – 16). Vždy je třeba v každém konkrétním případě pečlivě zvažovat, zda zjištěné skutečnosti vedou k závěru o existenci pochybností o podjatosti soudce.

[7] Bylo třeba posoudit, v čem žalobce spatřuje důvod tvrzené podjatosti soudců, neboť § 8 odst. 1 věta třetí s. ř. s. jednoznačně stanoví, že důvodem k vyloučení soudce nemohou být okolnosti spočívající v postupu v řízení o projednávané věci. Žalobce odůvodnil námitku podjatosti tím, že nalezl v průběhu řízení v soudním spise materiál označený jako rozsudek a že soud již ve věci rozhodl bez slyšení stran, což je flagrantním porušením jeho procesních práv. Při úvaze o důvodnosti námitky podjatosti bylo třeba samostatně uvážit, že ve spise byl jednak relativně podrobně vyjádřen právní názor soudu na projednávanou věc a rovněž to, v jaké formě byl tento názor vyjádřen.

[8] Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že okolnosti, ke kterým došlo, nezavdávají důvod shledat takový poměr soudců k věci, pro který by mohl být vysloven závěr o jejich podjatosti. Je třeba odlišovat objektivní a subjektivní rovinu poměru soudce k předmětu řízení a případný postoj soudce ke konkrétnímu výsledku řízení. Každý soudce má nepochybně vnitřní poměr k jím rozhodované věci. Jistě nelze o možné podjatosti soudce usuzovat pouze z výsledku soudního řízení. Právě proto soudní řád správní (a obdobně v § 14 odst. 4 zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád) vylučuje z důvodů podjatosti okolnosti mající původ v projednávané věci nebo v rozhodování v jiných věcech. Pracovní názor soudce na důvodnost či nedůvodnost podané žaloby se přirozeně v průběhu soudního řízení vyvíjí. Nebylo by jistě žádoucí, aby soud nebyl při nařízení a před začátkem jednání obeznámen s předmětem sporu, neměl nastudován správní a soudní spis a neměl představu, které skutečnosti je ještě třeba v řízení před soudem vysvětlit a jak věc právně posoudit. Podjatost soudce proto nelze spatřovat v tom, že si v průběhu soudního řízení vytvořil pracovní náhled na důvodnost podané žaloby. Je v zájmu předvídatelnosti soudního rozhodování, aby byl účastníkům soudního řízení takový názor odpovídající procesní formou sdělen, neboť jen tehdy může účastník adekvátně reagovat na vývoj řízení, rozhodnutí pro ně není překvapivé a tím spíše jej procesně neúspěšná strana akceptuje. Přestože soudní řád správní neobsahuje ustanovení obsahově obdobné § 118a občanského soudního řádu, potřeba kooperace soudu s účastníky soudního řízení směrem k předvídatelnosti soudního rozhodování vyplývá např. z § 49 odst. 4 s. ř. s., podle kterého vede předseda senátu účastníky k tomu, aby se vyjádřili i o těch skutkových a právních otázkách, které jsou podle mínění soudu pro rozhodnutí určující, i když v dřívějších podáních účastníků nebyly uplatněny.

[9] Přestože může být jednání z důležitých důvodů odročeno (§ 50 s. ř. s.), je třeba, aby projednávaný případ byl věcně i procesně natolik připraven, aby mohl být zpravidla rozhodnut při jediném jednání (srov. § 114a odst. 1 o. s. ř.). Pokud má být věc zpravidla rozhodnuta při jediném jednání, musí příprava na jednání odpovídat rozsahu a právní složitosti projednávané věci. Zejména v obtížných případech je přirozené, že se studium spisu a příprava na jednání neodehrává pouze v hlavě soudce, přípravné úvahy jsou uchovány k případnému využití při tvorbě odůvodnění rozhodnutí. Rovněž je vhodné, aby byly přípravné úvahy předem zprostředkovány všem členům senátu, který ve věci rozhoduje. Není pochyb, že by tyto přípravné materiály neměly být součástí soudního spisu, tím spíše v době, kdy se s ním mají možnost seznámit účastníci řízení. Procesní předpisy zajišťují kooperaci soudu s účastníky řízení směrem k předvídatelnosti soudního rozhodnutí především shora uvedenými procesními prostředky. Pokud však k takové situaci dojde, nelze bez dalšího dovozovat nestandardní poměr soudce k projednávané věci.

[10] Výrazem profesionality soudce totiž je, že dokáže své přípravné názory modifikovat v konfrontaci s argumenty účastníků řízení a být po celou dobu řízení otevřen jejich názorům. Výsledek soudního řízení samo o sobě nepředurčuje, pokud soudní spis obsahuje poznámky či dílčí úvahy soudce stran důvodnosti jednotlivých žalobních bodů, pokud z konkrétních okolností nevyvstávají jiné důvody pro úvahu o nežádoucím poměru soudce k věci či účastníkům řízení (např. subjektivismy naznačující neprofesionální postoj k některému z účastníků). Žádné výjimečné okolnosti tohoto druhu však Nejvyšší správní soud nezjistil a žalobce je ani neuvádí.

[11] Bylo třeba se zabývat rovněž formou, ve které byly úvahy soudu zachyceny. Není sporu, že spis obsahoval tzv. koncept rozhodnutí ve věci, ostatně sami soudci městského soudu jej takto označují. Kromě záhlaví a navrhovaného výroku soudního rozhodnutí obsahoval rovněž podstatné části odůvodnění, ve kterých se vypořádává s jednotlivými žalobními body. Chybí pasáž shrnující průběh jednání před soudem, datum přijatého rozhodnutí a podpis předsedy senátu. O tom, že nešlo o prvopis soudního rozhodnutí, svědčí i barevné zvýraznění některých pasáží konceptu.

[12] Pokud jsou přípravné úvahy vyjádřeny ve formě evokující soudní rozhodnutí, mohou nabýt účastníci nabýt přesvědčení, že již bylo ve věci fakticky rozhodnuto, mít pochybnosti o smyslu nařízeného jednání a možnosti fakticky na názoru soudu něco změnit. Nelze však souhlasit s námitkou, že je nařízené jednání zcela bezpředmětné, jelikož soud již bez slyšení stran rozhodl. Proběhlo-li ve věci jednání, vyhlašuje se rozsudek ústně, pokud je při vyhlašování přítomen alespoň jeden účastník nebo osoba zúčastněná na řízení anebo veřejnost (§ 49 odst. 11 s. ř. s.). Jakmile soud vyhlásí rozsudek, je jím vázán (§ 49 odst. 9 s. ř. s.). Městský soud dosud v této věci nerozhodl, tím méně pak bez slyšení stran. Není dosud vázán žádným rozhodnutím ve věci samé. Po uplatnění námitky podjatosti odročil nařízené jednání a spis předložil k rozhodnutí o námitce. Koncept nelze považovat za soudní rozhodnutí a nemá žádné procesní účinky. Jakkoli podrobně by byl pracovní názor soudu k jednotlivým žalobním bodům předběžně vyargumentován, jedná se stále o předběžný úsudek, který není právně závazný. Odpovídající procesní účinky nastupují teprve od chvíle jeho vyhlášení, následného doručení a nabytí právní moci a vykonatelnosti. Do té doby je výsledek soudního řízení stále otevřen. Pokud je účastníku řízení zprostředkován právní názor soudu ještě před rozhodnutím ve věci samé, má procesní možnost na takovou situaci adekvátně reagovat, ať již při jednání nebo formou tzv. repliky (§ 74 odst. 1 s. ř. s.). Ze soudního spisu vyplývá, že žalobce tak již učinil.

[13] Názoru, že shora uvedené okolnosti nejsou důvodem pro vyloučení soudců z projednání a rozhodnutí věci, konvenuje dostupná soudní judikatura, ačkoli žádné rozhodnutí nevychází se skutkově zcela obdobné situace; předmětem posouzení nebyla podjatost soudců, ale právo na spravedlivý proces, resp. vada řízení, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci). V nálezu ze dne 21. 3. 2013, sp. zn. IV. ÚS 3115/12, Ústavní soud konstatoval, že *„postup, kdy odvolací soud před ústním jednáním vytvořil koncept svého rozsudku a založil jej do spisu, není porušením hlavy páté Listiny či čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Návrh rozsudku připravený předem, a poté případně neformálně projednaný členy senátu, soud nijak nezavazuje ani mu nezabraňuje po slyšení stran přijmout názor jiný (srov. rozsudek ESLP z 21. 9. 1993, Kremzow proti Rakousku, stížnost č. 212350/86)* “. Z názoru Ústavního soudu vychází rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 30 Cdo 1685/2014, který dochází k obdobnému závěru za situace, kdy soudce ústně odůvodní rozsudek po vyhlášení podle předem připraveného konceptu.

[14] S poukazem na shora uvedené důvody dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že nejsou dány důvody pro vyloučení JUDr. Ludmily Sandnerové, JUDr. Jana Ryby a Mgr. Milana Taubera z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 Af 8/2013.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 9. února 2016

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu